

Selvitys taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistamisesta – keskitetty tiedonvälitys yrityksille ja organisaatioille

Keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuus

Pyydämme esittämään mahdolliset huomionne keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuudesta

Yritykset ilmoittaisivat keskitetyn tiedonvälityksen järjestelmään viranomaisten yhteisiä sisällöllisesti ja rakenteisesti vakioituja tietoja, joita jaettaisiin keskitetystä tiedonvälityksestä eri viranomaisille niiden tiedonsaantioikeuksien mukaan. Ilmoitusvelvollinen ilmoittaisi tiedot yhteisen tietosisällön mukaisesti kertaalleen tiedon vastaanottokanaviin.

Viranomaisraportoinnin keskitetty tiedonvälitys on kannatettava ja pitkällä aikavälillä merkittäviä hyötyjä tuottava uudistus, joka parantaa taloudellisen tiedon yhdenmukaisuutta ja hyödynnettävyyttä. Keskitetyn tiedonvälityksen malli vastaa yhden luukun ja yhden kerran periaatteisiin ja mahdollistaa viranomaisten sekä yritysten välisen automatisoidun tiedonvaihdon, mikä vähentää yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Pidämme oikeansuuntaisena kehitystä, jossa viranomaiset saisivat tarvitsemansa tiedot yhdestä lähteestä eikä ilmoitusvelvollisten tarvitsisi jatkossa ilmoittaa samoja tietoja eri tahoille.

Keskitetyn tiedonvälityksen toteutuksessa tulee varmistaa, että tietosisällöt ja tekniset rajapinnat määritellään riittävän yksiselitteisesti ja että järjestelmä mahdollistaa tietojen eheyden ja jäljitettävyyden. Vaatimus tietojen reaaliaikaisuudesta voi johtaa tietojen korjaamistarpeeseen, sillä etenkin laskutason tiedoissa ei välttämättä pystytä vielä raportointivaiheessa huomioimaan liiketoimessa tapahtuvia muutoksia. Tietojen tarkistaminen ja tarvittaessa korjaaminen keskitetyssä

tiedonvälitysjärjestelmässä tulisi tämän vuoksi tehdä ilmoitusvelvolliselle mahdollisimman helpoksi ja yksinkertaiseksi.

Pyydämme arvioimaan, mihin keskeisiin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota keskitetyn tiedonvälitysratkaisun jatkovalmistelussa

Keskitetyn tiedonvälitysratkaisun jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Vastuut ja roolit: rekisterinpitäjän, tiedon ilmoittajan ja tiedon hyödyntäjän vastuut tulee määritellä täsmällisesti erityisesti virhetilanteissa ja tiedon korjaamisessa.
- Tietoturva ja tietosuoja: Keskitetty ratkaisu lisää järjestelmäriskiä. Huomiota tulisi kiinnittää liikesalaisuuksien, henkilötietojen ja mahdollisten sisäpiiritietojen suojaan. Etenkin tapahtumakohtainen tieto voi sisältää arkaluonteista ja salassa pidettävää tietoa.
- Tietojen oikeellisuus ja luotettavuus: keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuuden kannalta on kriittistä, että välitettävät tiedot ovat lähtökohtaisesti oikein, niihin voidaan luottaa ja niiden perusteella voidaan tehdä päätöksiä A, B, C-asioista. Jos tietojen oikeellisuuteen ei voida luottaa, tehtyjen päätösten merkitys ja koko hankkeen tavoite ei toteudu.
- Virheiden korjaaminen: Huolimatta tavoitteesta pyrkiä tietojen oikeellisuuteen ja luotettavuuteen, on inhimillistä ja todennäköistä, että Tietovirrassa oleva tieto saattaa olla myös virheellistä. Siten on perusteltua suunnitella toimintatavat virheiden korjaamiselle huomioiden eri toimijoiden erilaiset velvoitteet ja toimintaympäristöt.

Keskitetyn tiedonvälityksen tietovirrat

Pyydämme esittämään mahdolliset huomionne keskitettyyn tiedonvälitykseen suunnitelluista tietovirroista

Selvityksessä kuvatut kolme pääasiallista tietovirtaa – verkkolaskut, kirjanpidon ja muistiinpanojen tiedot sekä kirjanpitoa täydentävät tiedot – muodostavat tarkoituksenmukaisen ja kattavan kokonaisuuden viranomaisraportoinnin tarpeisiin. Eri tietovirrat täydentävät toisiaan ja palvelevat osin erilaisia käyttötarkoituksia, erityisesti reaaliaikaisen ja yksityiskohtaisen tiedon hyödyntämisen osalta.

Tilinpäätöstieto on selvityksessä rajattu pääasiallisten tietovirtojen ulkopuolelle. Ratkaisua perustellaan viranomaisten tarpeella saada tilinpäätöstietoa tarkempaa ja ajantasaisempaa tietoa. Tilintarkastuksen näkökulmasta on kuitenkin tärkeää todeta, että tilinpäätös muodostaa edelleen keskeisen kokonaiskuvan yhteisön taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksesta. Tilinpäätöstieto on pääsääntöisesti vertailukelpoista ja standardoitua, ja tilintarkastus lisää siihen liittyvän tiedon luotettavuutta ja uskottavuutta silloin, kun yhteisö on tilintarkastusvelvollinen. Tilinpäätöstieto on siten edelleen merkityksellistä monille viranomaisille ja muille sidosryhmille sekä tukee laajasti päätöksentekoa ja valvontaa.

Tilinpäätöksen jatkokehityksestä ja sen raportoinnista vastaa Patentti- ja rekisterihallitus. PRH:lla on jo olemassa vakiintuneet raportointi- ja tiedonjakelukanavat, ja viime vuosina on tehty merkittäviä investointeja digitilinpäätösten kehittämiseen sekä niihin liittyviin rajapintapalveluihin. Digitilinpäätöksen yhdenmukaistettu ja rakenteinen muoto tukee automaattista käsittelyä ja analytiikkaa sekä vähentää tarvetta kerätä taloustietoja useista eri lähteistä.

Kannatamme selvityksen esitystä siitä, että digitilinpäätöksen mahdolliset yhtymäkohdat keskitettyyn tiedonvälitykseen selvitetään jatkovalmistelussa tarkemmin. Erityisesti tulisi arvioida, voisiko tilinpäätöstieto olla osa keskitettyä tiedonvälityskokonaisuutta siten, että PRH:n kaupparekisteriin toimitettu ja vahvistettu digitilinpäätös olisi muiden viranomaisten hyödynnettävissä keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän kautta ilman erillisiä ilmoitusmenettelyjä.

Tilinpäätöksellä ja etenkin sen tilintarkastuksella on keskeinen merkitys tietovirtojen oikeellisuudelle ja luotettavuudelle yleisemminkin. Tilintarkastuksen yhteydessä tarkastetaan myös erilaisia kirjanpidon tietojen ja aineistojen prosesseja. Tämän tavoitteena on varmistua siitä, että ne tuottavat oikeaa tietoa ja testataan erilaisia

olemassa olevia kontrolleja, joilla voidaan puuttua mahdollisiin poikkeamiin ja virheisiin. Siten vuosittain tehty tilintarkastus on erityisen tärkeä perusta sille, että kirjanpitojärjestelmästä tilikauden aikana keskitettyyn tiedonvälitykseen toimitetut tiedot lähtökohtaisesti perustuvat luotettaviin taloushallinnon prosesseihin.

Pyydämme esittämään huomionne tiedon standardointiin ja tiedon rakenteiseen muotoon liittyen

Tiedon standardointi ja rakenteinen muoto parantavat tiedon vertailukelpoisuutta ja analysoitavuutta. Ne mahdollistavat myös automaattisten tarkastustoimenpiteiden ja jatkuvan tilintarkastuksen kehittämisen sekä vähentävät manuaalista tiedon muokkausta ja tulkinnanvaraisuutta.

On kuitenkin tärkeää, että valittavat standardit ovat yhteensopivia kansallisten ja kansainvälisten tilinpäätös- ja raportointikäytäntöjen kanssa. Standardointi ei saisi myöskään johtaa liian jäykkään malliin, joka ei huomioi toimialojen ja yritysten erilaisia raportointitarpeita.

Kannatamme selvityksen ehdotusta, ettei ilmoitusvelvollista veloitettaisi ottamaan kirjanpidossaan käyttöön tietosisältölistauksen mukaista tililuetteloa, vaan ilmoitusvelvollinen voisi käyttää edelleen omaa tilikarttaa kirjanpidossaan. Näin yrityksillä olisi mahdollista täyttää erilaiset sisäisen raportoinnin tarpeensa.

Pyydämme esittämään näkemyksenne muista tietovirroista, jotka voisivat soveltua keskitettyyn tiedonvälitykseen. Lisäksi pyydämme arvioimaan, mihin muihin käyttötarkoituksiin nyt suunniteltuja tietovirtoja voitaisiin hyödyntää.

Suunniteltuja tietovirtoja voitaisiin hyödyntää viranomaiskäytön lisäksi myös esimerkiksi yritysten rahoitus- ja luottopäätösten tukena.

Keskitetyn tiedonvälityksen vaikutukset

Pyydämme arvioimaan esitettyjä hyötyjä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä tuomaan esiin mahdolliset muut tunnistamanne hyödyt

Nykyiset raportointivelvoitteet viranomaisille ovat hajautettuja ja osin päällekkäisiä. Pyrkimys keventää ilmoitusvelvollisten hallinnollista taakkaa on kannatettava uudistus: keskitetty tiedonvälitys vähentää tarvetta päällekkäiseen raportointiin, ja korkea automaatio vähentää viranomaisraportoinnin asiointitarvetta ja pienentää yritysten hallinnollista taakkaa ja tietojen ilmoittamiseen liittyvää manuaalista työtä.

Vakioitu rakenteinen tieto parantaa tiedon yhteiskäyttöisyyttä ja vähentää tarvetta tiedon manuaaliseen konvertointiin.

Tietojen ilmoittaminen vakioidussa ja rakenteisessa tietomuodossa mahdollistaa ilmoitettavien tietojen teknisen validoinnin tietojen ilmoittamisen yhteydessä. Ilmoitettujen tietojen tekninen oikeellisuus olisi tällöin tarkistettu ennen tietojen välittymistä tiedon hyödyntäjille. Tietojen validointi parantaa tiedon laatua sekä vähentää ilmoitettavaan tietoon liittyvä virheitä ja jälkikäteen tehtäviä lisäselvityksiä, jotka johtavat usein pitkittyneisiin käsittelyprosesseihin.

Keskitetystä tiedonvälitysjärjestelmästä saatavat hyödyt ovat suuremmat niille ilmoitusvelvollisille, joilla on käytössään tietojen automaattisen ilmoittamisen mahdollistava kirjanpitojärjestelmä kuin niillä, joilla vastaavaa järjestelmää ei ole. Nämäkin ilmoitusvelvolliset kuitenkin hyötyvät yhden luukun periaatteesta tietojen ilmoittamisessa.

Pyydämme arvioimaan esitettyjä kustannuksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä tuomaan esiin mahdolliset muut tunnistamanne kustannukset

Ei kommentteja.

Pyydämme esittämään muut mahdolliset huomionne uudistuksen vaikutuksista

Uudistuksen tavoitteena on keventää ilmoitusvelvollisten hallinnollista taakkaa ja vähentää viranomaisen resurssitarvetta. Tietojen nopea ja helppo liikkuvuus ei kuitenkaan saisi mennä sen edelle, että keskitetyssä tiedonvälitysjärjestelmässä olevat tiedot ovat oikein ja tietojen oikeellisuuteen voidaan luottaa. Tietojen oikeellisuudesta tulee siten huolehtia myös jatkossa, sillä virheellinen tieto ei hyödytä tietojen käyttäjiä ja aiheuttaa pelkästään ylimääräisiä korjaustarpeita. Ilmoitusvelvollisen on pystyttävä mahdollisimman helposti ja yksinkertaisesti tarkistamaan, että ilmoitettavat tiedot siirtyvät keskitettyyn tiedonvälitysjärjestelmään oikein.

Keskitetyn tiedonvälityksen vaiheistus, riippuvuudet ja aikataulu

Pyydämme esittämään huomionne uudistuksen vaiheistuksesta, sen riippuvuuksista muihin kehittämiskokonaisuuksiin sekä suunnitellusta aikataulusta

Uudistuksen ensivaiheessa tiedonhyödyntäjiä vain rajallinen määrä. Jotta uudistuksesta saatava hyöty olisi mahdollisimman suuri, on kannatettavaa, että ensivaiheen jälkeen keskitettyyn tiedonvälitysjärjestelmään ilmoitettuja tietoja hyödyntävien tahojen määrää kasvatetaan. Tämä vähentää entisestään päällekkäisiä raportointivelvoitteita ja pienentää ilmoitusvelvollisten hallinnollista taakkaa.

Uudistus olisi hyvä sovittaa yhteen muiden kehityshankkeiden (esim. ViDA ja digitilinpäätös) kanssa.

Selvityksessä todetaan, että alustavien arvioiden mukaan järjestelmätoimittajat tarvitsisivat lain antamisen jälkeen noin kaksi vuotta siirtymäaikaa uudistuksen aiheuttamien järjestelmämuutosten toteuttamiselle. Jotta järjestelmä voitaisiin ottaa tavoitteen mukaisesti käyttöön vuonna 2030, olisi järjestelmämuutoksen toteuttaminen käynnistettävä vuonna 2028.

Valmisteluprojektin tekemän alustavan arvion mukaan ehdotetut muutokset edellyttäisivät uutta erityislakia. Jotta uudistus olisi toteuttavissa tavoitellussa

aikataulussa siten, että keskitetty tiedonvälitysjärjestelmä olisi valmis käyttöönotettavaksi vuonna 2030, olisi lainsäädännön oltava valmis vuoteen 2028 mennessä, jotta järjestelmätoimittajilla olisi riittävästi aikaa muutosten toteuttamiseksi. Aikataulussa tulee huomioida, että muutosten vieminen kirjanpitojärjestelmään on aikaa vievää niillä ilmoitusvelvollisilla, joilla on käytössään ulkomaisten ohjelmistotoimittajien räätälöidyt ja monimutkaiset järjestelmät.